

Political Preferences

5/2013

Redakcja naukowa:
Danuta Plecka
Agnieszka Turska-Kawa

Katowice 2013

Rada Naukowa:

prof. dr hab. Roman Bäcker (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Polska), prof. dr hab. Tadeusz Godlewski (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Polska), prof. dr hab. Iwona Jakubowska-Branicka (Uniwersytet Warszawski, Polska), prof. dr hab. Slavomir Magál (Uniwersytet św. Cyryla i Metodego w Trnawie, Słowacja), prof. dr hab. Jozef Matúš (Uniwersytet św. Cyryla i Metodego w Trnawie, Słowacja), prof. dr hab. Libor Pavera (Wyższa Szkoła Handlowa, Praga, Czechy), prof. dr hab. Dana Petranová (Uniwersytet św. Cyryla i Metodego w Trnawie, Słowacja), prof. dr hab. Olga Prokopenko (Sumski Uniwersytet Narodowy, Ukraina), prof. dr hab. Teresa Sasińska-Klas (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Polska), prof. dr hab. Jerzy Sielski (Uniwersytet Szczeciński, Polska), dr Marcianna Augustyn (Uniwersytet w Hull, Anglia)

Kolegium redakcyjne:

dr Agnieszka Turska-Kawa (redaktor naczelna)
dr hab. Robert Alberski (redaktor tematyczny: systemy i zachowania wyborcze)
prof. UMK dr hab. Danuta Plecka (redaktor tematyczny: identyfikacje polityczne)
dr hab. Łukasz Tomczak (redaktor tematyczny: partie polityczne)
dr Zbigniew Widera (redaktor tematyczny: marketing polityczny)
dr Waldemar Wojtasik (redaktor tematyczny: systemy partyjne)
mgr Przemysław Grzonka (redaktor statystyczny)
mgr Jarosław Wichura (sekretarz)

Recenzenci:

prof. dr hab. Ľudmila Čábyová (Uniwersytet św. Cyryla i Metodego w Trnawie, Słowacja), prof. dr hab. Norbert Vrabec (Uniwersytet św. Cyryla i Metodego w Trnawie, Słowacja), prof. dr hab. Krzysztof Gajdka (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Polska), prof. dr hab. Tadeusz Godlewski (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Polska), prof. dr hab. Jacek Wojnicki (Uniwersytet Warszawski, Polska), prof. dr hab. Michał Strzelecki (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Polska), prof. dr hab. Dariusz Skrzypiński (Uniwersytet Wrocławski, Polska)

Projekt okładki:

Jarosław Wichura

Korekta:

Teresa Tokarczyk-Łyszczarz

Wersja pierwotna czasopisma: papierowa.

© Centrum Innowacji, Transferu Technologii i Rozwoju Fundacja Uniwersytetu Śląskiego Katowice 2013

Patronat nad projektem sprawują Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych oraz Towarzystwo Inicjatyw Naukowych.

Wydawcą czasopisma jest Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego oraz Centrum Innowacji, Transferu Technologii i Rozwoju Fundacja Uniwersytetu Śląskiego.

ISBN: 978-83-61975-57-1

ISSN: 2083-327X

Druk:

REMAR, www.remar-sosnowiec.pl, e-mail: wydawnictwo@remar-sosnowiec.pl

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
Irena Pilch (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska) Sześcioczynnikowy model osobowości jako narzędzie analizy osobowościowych różnic pomiędzy grupami wyborców	11
Agnieszka Turska-Kawa (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska) Marka idealnej partii politycznej w opinii wyborców o różnych preferencjach ideologicznych i partyjnych	29
Danuta Plecka (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Polska) Wartości a wartości polityczne w kształtowaniu bezpieczeństwa społecznego...49	
Jarosław Nocoń (Uniwersytet Gdański, Polska) Między uczciwością a skutecznością działania politycznego. Fundamentalny dylemat wyborcy.....	63
Magdalena Musiał-Karg (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska) Opinie polskich wyborców na temat integracji europejskiej i wprowadzenia waluty euro w kontekście kryzysu finansowego w Europie i na świecie	75
Julia Liszkowska (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska) Polska, Unia Europejska i kryzys. Czy Polacy winią Europę?.....	95
Maciej Marmola (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska) Agata Olszanecka (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska) Społeczny odbiór Solidarnej Polski Zbigniewa Ziobry	115
RECENZJE:	
Michał Strzelecki (red.): <i>Między aprobatą a odrzuceniem. Demokracja polska w refleksji i praktyce politycznej XX i XXI wieku</i> , Wyższa Szk. Informatyki i Ekonomii Tow. Wiedzy Powszechnej, Olsztyn 2012 (Recenzja: Marta Chechłowska-Lipińska).....	131

Giorgio Agamben, Alain Badiou, Daniel Bensaïd, Wendy Brown, Jean-Luc Nancy, Jacques Rancière, Kristin Ross oraz Slavoj Žižek: <i>Co dalej z demokracją?</i> (przełożyła Magdalena Kowalska), Wydawnictwo Książka i Prasa, Warszawa 2012 (Recenzja: Bartosz Sitek).....	138
Erik von Kuehnelt-Leddihn: <i>Demokracja – opium dla ludu</i> , Wydawnictwo Prohibita, Warszawa, 2012 (Recenzja: Tomasz Wierzbica).....	143
Spis tabel, wykresów i rysunków.....	155
Summaries.....	159
Aneks	163

WSTĘP

W 2013 roku zdecydowanie rozszerzył się zespół badawczy, przeprowadzający badania w ramach projektu, którego wyniki są regularnie prezentowane na łamach czasopisma „Political Preferences”. Dzięki temu udało nam się uczynić badania w większym zakresie interdyscyplinarnymi oraz poszerzyliśmy analizę poszczególnych wątków. Taki zabieg pozwolił wykrystalizować trzy wiodące tematy edycji 2012, których rezultaty zamieszczamy w trzech kolejnych tomach czasopisma „Political Preferences”. Myślą przewodnią niniejszego numeru jest demokracja oraz postawy społeczne wobec różnych jej obszarów. Składa się on z siedmiu tekstów oraz trzech recenzji, podejmujących refleksje nad pracami o przedmiotowym zakresie tomu.

Irena Pilch w swoim artykule podejmuje się porównania osobowości wyborców o różnych preferencjach partyjnych i ideologicznych. Badania, których celem jest opis i porównanie profili osobowościowych grup wyborców, pozwalają na lepsze zrozumienie podzielanych przez te grupy postaw i wyborów politycznych. W analizie wykorzystano model HEXACO, autorstwa Kibeom Lee oraz Michaela C. Ashton, który odwołuje się do sześcioczynnikowej struktury osobowości. Autorzy wyróżniają w niej następujące czynniki: Uczciwość, Emocjonalność, Ekstrawersję, Ugodowość, Sumienność, Otwartość na doświadczenie.

Ten sam model, jednak z przeznaczeniem do diagnozy „osobowości” idealnej partii politycznej w opinii grup różnych elektoratów i osób o odmiennych autoidentyfikacjach na kontinuum lewica-prawica, wykorzystana w badaniach **Agnieszka Turska-Kawa**. Fundamentem przeprowadzonych przez autorkę badań stało się założenie, że wyborcy postrzegają partie polityczne w kategoriach cech charakterystycznych dla ludzi, nadając im unikalne tożsamości.

Bezpieczeństwo społeczne stało się w ostatnich latach istotnym elementem dyskursu o jakości życia jednostek i grup społecznych, co również zauważa **Danuta Plecka**, czyniąc je kontekstem rozważań nad wartościami

i wartościami politycznymi. W ramach prowadzonych rozważań autorka podejmuje się próby odpowiedzi na pytanie czy obecne są w życiu polskiego społeczeństwa wartości i wartości polityczne, które wpływają na bezpieczeństwo społeczne.

Artykuł **Jarosława Noconia** porusza problematykę uczciwości i skuteczności w działaniach politycznych. Autor podkreśla, iż z normatywnego punktu widzenia, skuteczność i uczciwość działania politycznego należy postrzegać jako wartości komplementarne i cechy aktywności, które się wzajemnie warunkują. Uczciwość politycznych przedstawicieli jest gwarancją reprezentowania oczekiwań i celów grupowych w decyzyjnych ośrodkach władzy. Z kolei działanie zgodne z deklarowanymi w kampanii wyborczej celami, stanowi podstawę ich wiarygodności.

Magdalena Musiał-Karg w swoim artykule podejmuje analizę opinii polskiego społeczeństwa na temat integracji europejskiej oraz wprowadzenia waluty euro w Polsce. Analizy zostały osadzone w okresie 2004-2012. Wydaje się to o tyle interesujące, że przed akcesją oraz w pierwszych kilku latach członkostwa Polacy byli bardzo entuzjastycznie nastawieni do integracji w ramach UE i w większości deklarowali pozytywne postawy wobec Unii, a także wobec przyjęcia euro. Opinie społeczeństwa polskiego diametralnie zmieniły się pod koniec roku 2008, kiedy Polacy zaczęli odczuwać skutki spowolnienia gospodarczego spowodowanego ogóln światowym kryzysem ekonomicznym. Rozważania zostały oparte na badaniach w ramach projektu „Preferencje polityczne. Postawy-Identyfikacje-Zachowania”, jak również badaniach CBOS.

Skutki kryzysu gospodarczego stały się również przedmiotem rozważań **Julii Liszkowskiej**. Autorka w szczególności zajęła się postawami Polaków wobec kryzysu i ich odczuciami związanymi bezpośrednio z jego skutkami. Analizy odnoszą się nie tylko do prezentowanych w ramach niniejszego projektu badań, ale także do bieżących sondaży oraz badań opinii publicznej.

Agata Olszanecka oraz **Maciej Marmola** przedmiotem swoich analiz uczynili społeczny odbiór powstania relatywnie nowej na polskiej scenie politycznej partii Solidarna Polska Z. Ziobry w kontekście możliwości uzyskania przez tę partię relewantnej pozycji w polskim systemie partyjnym. Rozważania autorów poszerzono również w części teoretycznej o podejścia badawcze opisujące proces powstawania nowych ugrupowań.

Drugą część czasopisma wypełniają trzy recenzje prac, które w swoim przedmiocie odwołują się do demokracji w różnych jej aspektach: „Między aprobatą a odrzuceniem. Demokracja polska w refleksji i praktyce politycznej XX i XXI wieku”, autorstwa Michała Strzeleckiego (rec. **Marta Chechlowska-Lipińska**), „Co dalej z demokracją?” napisanej

przez grupę autorów: Giorgio Agamben, Alain Badiou, Daniel Bensaïd, Wendy Brown, Jean-Luc Nancy, Jacques Rancière, Kristin Ross oraz Slavoj Žižek (rec. **Bartosz Sitek**) oraz „Demokracja – opium dla ludu” autorstwa Erika von Kuehnelt-Leddihna (rec. **Tomasz Wierzbica**).

Jak co roku, prezentowane na łamach czasopisma artykuły empiryczne podejmują w swym przedmiocie problematykę postaw politycznych i zachowań, szczególnie czynników determinujących identyfikacje polityczne. Wszystkie teksty stanowią empiryczną analizę przedmiotową, dotyczą swym zakresem obszarów: politologicznego, psychologicznego, socjologicznego, ideologicznego, komunikacyjnego. Artykuły oparte są na projekcie badawczym, zrealizowanym przez autorów na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie dorosłych Polaków, mających czynne prawo wyborcze (N=1088), z wykorzystaniem specjalnie skonstruowanego kwestionariusza. Całość opracowania, odnosząca się do analizy poszczególnych jego części, stanowi diagnozę zachowań politycznych polskiego społeczeństwa w 2012 roku, ale jednocześnie wnioski płynące z analiz pozwalają postawić ważne, inspirujące pytania badawcze, które mobilizują do dalszych poszukiwań.

Redaktorzy tomu mają nadzieję na pozytywny jego odbiór i jednocześnie zachęcają do uczestnictwa w kolejnych edycjach badań.

Danuta Plecka
Agnieszka Turska-Kawa